

Bożena Szewczul

"Kapłaństwo posługi", red. A.
Skorupa, A. Słowikowska, Lublin
2012 : [recenzja]

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 56/2, 203-207

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wych wątków tematycznych takich, jak: problem odniesienia prawa do grup religijnych, kwestia publicznej organizacji kultu, problem religii i instrukcji, zagadnienie finansowania religii, tematyka miejsc kultu i jego ministrów oraz prawa karnego. Kończąc swe przedłożenie podkreślił on, iż król Mohammed VI w 2008 r. zainicjował reformę sektora religijnego.

Ostatni z artykułów, napisany przez T. Kucukcana pracownika Uniwersytetu Marmara w Istambule został poświęcony sytuacji panującej w Turcji. Wykazał on, iż w Turcji system prawny ma charakter laicki. W 1937 r. bowiem w państwie tym przyjęto laickość jako pryncypium konstytucyjne. Oparcie się na tego typu zasadach skutkuje tym, że religia nie ma wpływu na procesy legislacyjne, nie jest więc ona źródłem prawa tureckiego.

Poruszając kilka kwestii szczegółowych związanych z laickością tego państwa T. Kucukcan odniósł się również do problemów muzułmańskiej nieortodoksyjnej wspólnoty alevitów oraz do problemów niechrześcijan.

Całość opracowania została zwieńczona prezentacją dwóch problemów szczegółowych. P. Branco skoncentrowała uwagę na kwestii muzułmańskich idei oraz ruchów islamskich. J. A. Toronto natomiast poruszył kwestię roli szarlatu w islamie.

W prezentowanej pozycji autorzy poszczególnych opracowań ukazali rolę islamu w państwach Basenu Morza Śródziemnego, w których religia ta jest religią dominującą. Autorzy artykułów podkreślają, iż w państwach tych model stosunków państwo – religia znacznie odbiega od modeli przyjętych w europejskiej kulturze zachodniej. Pomimo tak wyraźnych różnic prezentowana pozycja nie tylko zapoznaje czytelnika z funkcjonowaniem odmiennych porządków prawnych, ale może stać się również źródłem inspiracji do kontynuowania dialogu międzyreligijnego. Prowadzenie bowiem tego dialogu nie jest możliwe bez uprzedniego dogłębnego poznania takich a nie innych rozwiązań prawnych.

ks. Ginter Dzierżon

AA. VV., *Kapłaństwo posługi* (red. ks. A. Skorupa SDS, A. Słowikowska), Lublin 2012, Wydawnictwo KUL, ss. 152.

Recenzowana publikacja o zwięzłym tytule i skromnej objętości stron została zredagowana w wyniku ogólnopolskiego sympozjum z okazji Roku Kapłańskiego, zorganizowanego 25 maja 2010 r. w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II. Trud przygotowania zjazdu podjęli pracownicy

Katedry Prawa Sakramentów i Instytutów Życia Konsekrowanego Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji tegoż uniwersytetu.

Trzeba przypomnieć, że rok poświęcony kapłaństwu rozpoczął się w całym Kościele katolickim dnia 19 czerwca 2009 r. w Uroczystość Najświętszego Serca Pana Jezusa. Zainauguował go Ojciec Święty Benedykt XVI podczas nabożeństwa nieszpórów w Bazylice św. Piotra w Rzymie. Rok miał służyć głębszemu przyjrzeniu się posłudze kapłańskiej, przyczynić się do pogłębienia tożsamości kapłana przez duchownych oraz podjęciu gorliwszej modlitwy w ich intencji przez ogół wiernych. Na patrona Roku Kapłańskiego obrano św. Jana Marię Vianney (w 150 rocznicę jego śmierci), którego Benedykt XVI ogłosił 4 sierpnia 2009 patronem wszystkich kapłanów (dotąd był patronem proboszczów). Z tej okazji zostały przywiezione do Rzymu relikwie św. Jana Marii Vianey. Tematem Roku stało się motto: „Wierność Chrystusa, wierność kapłana”. Zakończenie Roku Kapłańskiego nastąpiło w dniu 11 czerwca 2010 r. w czasie Mszy świętej i Światowego Spotkania Kapłańskiego na Placu św. Piotra w Rzymie.

Publikacja „Kapłaństwo posługi” jest widowym przejawem włączenia się polskich kapłanów – zwłaszcza kanonistów – w obchody wspomnianego Roku poprzez utrwalenie jego problematyki w postaci kilku podstawowych zagadnień dotyczących kapłaństwa opracowanych w formie artykułów. Autorami artykułów są znani polscy kanoniści, tacy jak: ks. prof. J. Wroceński SCJ, ks. prof. H. Stawniak SDB, ks. prof. S. Tymosz, ks. prof. A. Skorupa SDS, ks. prof. Z. Suchecki OFMConv – pracownicy wydziałów prawa kanonicznego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie oraz Papieskiego Wydziału Teologicznego św. Bonawentury „Seraphicum” w Rzymie.

Autorem pierwszego artykułu w omawianej pozycji książkowej jest ks. prof. dr hab. Józef Wroceński Dziekan Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW. Autor już na wstępie zaznacza, że w artykule pt. *Kapłaństwo w Kościele pierwotnym* nie tyle chodzi o przedstawienie teologii kapłaństwa w pierwszych wiekach Kościoła, ile raczej o przybliżenie założeń, które umożliwiłyby czytelnikowi zrozumienie roli kapłaństwa i związanej z nim w Kościele stałej władzy. Celem wyjaśnienia funkcjonowania kapłaństwa, autor nawiązuje do sposobu jego realizacji według Starego Testamentu i wykazuje różnice w stosunku do kapłaństwa w Nowym Testamencie. Następnie dużo miejsca poświęca kapłaństwu Chrystusa, który dał początek nowemu kultowi Boga i zastąpił świątynię, chociaż jak wynika z Ewangelii nigdy bezpośrednio nie nazwał siebie kapłanem. Ujmował jednak swoje posłannictwo w kategoriach

właściwych kapłaństwu, zwłaszcza co do posługi ofiary i posługi słowa. O kapłańskim posłannictwie Jezusa, pośrednictwie między Bogiem a ludźmi świadczy też stosunek Syna Bożego do świątyni, wyrażający się w wielkiej trosce o nią tzn. o jej oczyszczenie.

W drugiej części artykułu autor zwrócił uwagę na fakt władzy związanej z kapłaństwem Chrystusa. Jezus, nauczając lud przemawiał jak ten, który ma władzę. Świadczą o tym także Jego słowa: „Dana mi jest wszelka władza na niebie i na ziemi, idźcie, więc i nauczajcie wszystkie narody” (Mt 28, 18). Ks. prof. J. Wroceński stwierdza, że zarówno w wypowiedziach Jezusa o swoim posłannictwie zbawczym, jak i w gestach przejawia się Jego świadomość kapłańska. On też ze względu na swoje posłannictwo dokonał aktu fundacyjnego Kościoła i autorytatywnie unormował zasadnicze sprawy Ludu Bożego. Stąd dalsza część artykułu poświęcona została naturze Kościoła i posłudze kapłańskiej Apostołów w odniesieniu do Chrystusa. Autor wyjaśnia kwestię kapłaństwa z punktu widzenia urzędu biskupiego, problem prezbiteratu i diakonatu jako uczestnictwa w posłudze apostoelskiej, aby w podsumowaniu stwierdzić, że Apostołowie otrzymali w pełni zadanie posługiwania kapłańskiego przez bezpośrednią partycypację w konsekracji i posłannictwie Chrystusa oraz nadzwyczajną władzę, aby spełniać swoją misję. To samo zadanie zostało przekazane biskupom, ich następcom, ale nie w tej samej pełni, lecz z pewnym podporządkowaniem – prezbiterzy partycypują w zadaniu posługiwania biskupów w stopniu podporządkowanym. Trzeba było jednak czasu, aby te podporządkowania i zależności w posługiwaniu kapłańskim wyjaśnić i określić. Autorowi wydaje się, że w pierwotnym Kościele bardziej niż obecnie, posługiwanie kapłańskie było głównie wspólnotowe i nastawione na Chrystusa, jako na konkretny wzór do naśladowania.

Drugi artykuł autorstwa ks. prof. dra hab. Henryka Stawniaka nosi tytuł: *Celibat prezbiterów i diakonów w dyscyplinie Kościoła łacińskiego*. Na wstępie autor zauważył, że ogłoszenie Roku Kapłańskiego sprzyja podjęciu refleksji nad celibatem duchowieństwa. Tym bardziej, że temat ten jest wciąż podnoszony przy okazji ujawnianych skandalów pedofilii w Kościele np. w USA, Irlandii, Niemczech, Holandii, Włoszech i Belgii. W związku z tym konieczne jest nowe spojrzenie na celibat. Pojawiają się też pytania o jego genezę i pierwotne rozumienie. Czy średniowieczni kanoniści i myśliciele pojmowali celibat tak samo jak współcześni? Co oznacza celibat diakona i prezbitera dzisiaj? Co z żonatymi duchownymi innych wspólnot wyznaniowych, którzy proszą o włączenie do Kościoła łacińskiego? Jaka jest procedura otrzymania dyspensy od celibatu? Czy Kościół jutra ma być złączony z celibatem? Takie

i inne pytania dotyczące celibatu oraz odpowiedzi na nie stanowią główne treści artykułu i z pewnością zachęcą ewentualnego czytelnika do zapoznania się z treścią dociekań ks. prof. H. Stawniaka.

Autorem kolejnego artykułu omawianej publikacji jest ks. prof. dr hab. Stanisław Tymosz. Jego studium zostało poświęcone kapłaństwu służebnemu w uchwałach II Polskiego Synodu Plenarnego, który odbył się w latach 1991–1999. Autor odniósł się do dokumentu pt. *Kapłaństwo i życie konsekrowane jako wspólnota życia i posługi z Chrystusem*, jednego z 14 dokumentów II Polskiego Synodu Plenarnego. Stwierdził, że istotą duchowości kapłaństwa służebnego jest tożsamość i miłość pasterska, a wynikają one z uczestnictwa kapłana w kapłaństwie samego Chrystusa, dzięki któremu prezbiter staje się w Kościele i dla Kościoła rzeczywistym, żywym i przejrzystym obrazem Chrystusa Kapłana. Interesujące jest przybliżenie w ramach artykułu wzoru współczesnego kapłana, co dokument synodalny podał następująco: „Idealem jest ksiądz pobożny i rozmodlony na co dzień i przy ołtarzu, dobry kaznodzieja, spowiednik, nie przywiązany do dóbr materialnych, zaradny gospodarz obiektów sakralnych, przyjaciel dzieci i młodzieży, godny reprezentant wspólnoty parafialnej w życiu społeczności lokalnej oraz w prezbiterium diecezji, żyjący zgodnie z tym czego naucza”. Aby przytoczony ideał świętego i gorliwego kapłana oraz kapłaństwa w ogóle stał się rzeczywistością, autor idąc za myślą przewodnią dokumentu synodalnego zwrócił uwagę na konieczność odpowiedniej organizacji duszpasterstwa powołań, oraz formacji integralnej do kapłaństwa w seminariach duchownych, gdzie powołany przez Boga mężczyzna może stopniowo upodabniać się do Jezusa Chrystusa.

Czwarty artykuł recenzowanej pozycji książkowej nosi tytuł *Ochrona karna godności kapłańskiej*. Jego Autorem jest ks. prof. dr hab. Zbigniew Suchecki OFMConv z Papieskiego Wydziału Teologicznego św. Bonawentury „Seraphicum” w Rzymie. Autor wyjaśnił, że tematyka artykułu dotyczy nie liczących przestępstw popełnianych przez duchownych przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu, zamieszczonych w Kodeksie Prawa Kanonicznego z 1983 r. Budzi ona obecnie duże zainteresowanie opinii publicznej zarządzającej Kościołowi zbytnią surowość na polu etyki seksualnej, zwłaszcza w obliczu ostatnich skandali w Ameryce Północnej i krajach europejskich. Pod ich wpływem zaczęto zastanawiać się dlaczego pedofile zostali wyświęceni na księży, lub przyjęto ich do instytutów życia konsekrowanego. Na tak postawione pytania autor próbuje udzielić odpowiedzi omawiając w swym artykule przestępstwa przeciwko cnocie czystości, konkubinat, naruszenie szóstego przykazania podane w Kodeksie Prawa Kanonicznego z 1917 r.,

a następnie przestępstwa przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu regulowane w KPK/1983.

Autorem ostatniego artykułu pt. *Wymagania stawiane kandydatom do święceń według obowiązującego ustawodawstwa* jest ks. prof. dr hab. Ambroży Skorupa. Jego badania oscylowały wokół analizy wymogów stawianych przez prawo kościelne względem kandydatów przyjmujących święcenia. Wiadomo bowiem, że mężczyźni do sakramentu święceń należy dopuszczać po odpowiednim okresie przygotowania i tylko tych, którzy są zdolni do podjęcia obowiązków wynikających z przyjęcia sakramentu. Przygotowanie obejmuje aspekt duchowy, moralny, intelektualny i prawny, a biskupi oraz wyżsi przełożeni instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego powinni czuwać z wielką starannością nad tym, aby do święceń zostały dopuszczane tylko osoby odpowiednie. W dalszej części artykułu ks. A. Skorupa opisuje warunki ważności święceń, a następnie wymagania religijne, intelektualne i zdrowotne kandydatów, poświęca nieco miejsca skłonnościom homoseksualnym ewentualnych kandydatów oraz rozeznawaniu przez Kościół zdolności kandydatów do święceń.

Konstatując, trzeba stwierdzić, że recenzowana monografia poprzez podjęcie zasadniczych kwestii dotyczących sakramentu kapłaństwa stanowi cenne i wartościowe studium w tej dziedzinie. Autorzy artykułów zdołali przedstawić podjęte tematy w sposób ciekawy, wyczerpujący i przystępny dla ogółu czytelników, zarówno samych kapłanów jak i wiernych świeckich. Świadczy o tym chociażby konieczność dodruku wydanej książki.

s. Bożena Szewczul WNO